

דברי הימים

חדשות העבר

Chronicles
NEWS OF THE PAST

(70 C.E.)

ירושלים, יבאב ג'תת"ל ליצירה

הופיעו ואפשר להשיג במערכת
ארבעה כרכים של "דברי הימים"
מחיר הכרך: 5. — ל"א
הכתובת: רח' אבן גבירול 10, ירושלים
מחיר הגיליון 300 פ"ר

גליון 9

בית המקדש עלה בלהבות

נחלידם ומעשי-גבורה עילאיים של לוחמי יהודה ציינו את הקרב האחרון על הר-הבית

מעשי-הזוועה של הרומאים

נרצחו עוללים, נשים וזקנים. — "חסדו" של טיטוס עם הכהנים

כאש, מצאו לפתע כוח בעצמם לקי שור מסתמרו וזעקו אל ה. הלהבות גברו ביניהם ונזמה היה שהר-הבית כולו בוער באש. אולם נחלי-הדם גברו עוד על הלהבות, כי מספר הסבותים היה כה רב ועצום עד שלא נראתה הארמה תחת מכסה החללים.

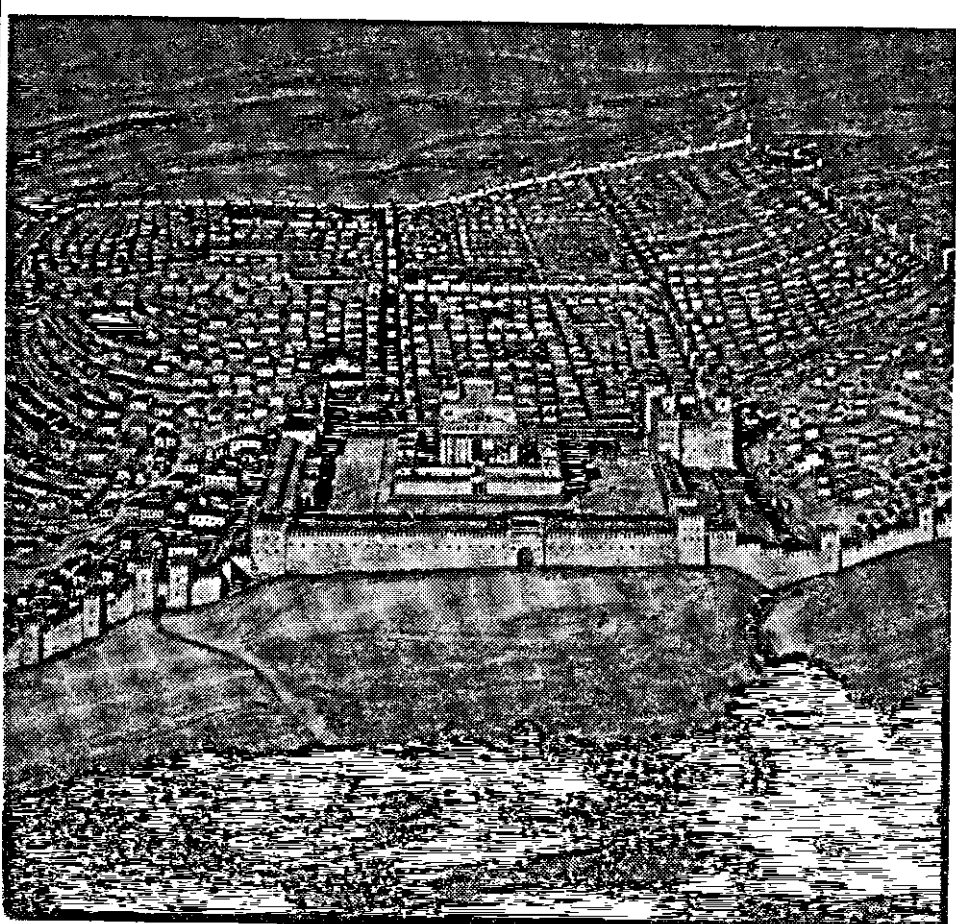
עיר-ראיה אתר מסר: הרומאים ערכו סבב נורא ביהודים ורצחו ללא רחמים זקנים, נשים וטף, הרוצח וההגנה, הן לוחמים והן נבגעים מבקשי תיגיה. יחד עם זאת גזלו את כל הבא לידם ותחששו אחרי האוצרות, שהרי ראו את ההיכל כמתוך והנה הוא מצופה כולו זהב.

עיר-ראיה שותת-דם ומכוסה פיה מסרו לסופרי עתוננו פרטים מסמרי-שיר על כל אשר התרחש

צאת להן דרך, אחותם פלצות. אולם הם מיהרו מכל צד, בלא שחמלו על חייהם ובלא שחשו על כוחותיהם, לכבות את האש. אבל ההיילים הרד מים שנצחונם העבירו אותם על דעם, הם הסתערו בחמת זעם על לוחמי יהודה והכריעו בכוח מספרם הרב. ראש המגנים על הר-הבית, יוחנן מגוש-חלב, הבקיע בראש שרידיו כותותיו את שורות האויב והצלח להצטרף לצבאו של שמעון בר-יורא, בעיר העליונה.

כל או להשאירו על ככונן. אולם מהמפקדים הרומים היה בדעה שיש להעלותו באש. אולם טיטוס עצמו וכמה מפקדים אחרים התנגדו לכך. סבורים כי לכך שכנעה את טיטוס אהובתו היהודיה, ברניקי.

ירושלים, העיר העליונה. — בית מקדשנו, מעוז האומה ומרכז העולם, עלה בלהבות כשסביבו ובתוכו נשפכים נחלי דם וקריאות-קרב בוקעות בחלל האויר.

שש מאות שנה עברו מאז הוחל בבניינו של בית הבחירה ועד לאותה שעה איננה בה נשרף קודש הקדש שים בשעת קרב אכזרי שאין לתארו במלים.

מצדה לא תכנע!

מאת סופר מיוחד — אלעזר בן יאיר, מפקד צבא הסיק ריקן במצדה, שלח אגרת לשמעון בר-גבירא, בה נאמר שהוא מוזעזע לשמע הידיעה על תורבן בית-המקדש, אך עובדה זו עוד תישלה יותר את התלשתו לא להכנע ולא להסגיר את מצדה לידי הרומים.

טיטוס דרש כניעה ללא תנאי

לוחמינו דחו את דרישתו. — ילחמו עד הסוף

הוא ידע שלא קל היה לכבוש את העיר העליונה, אשר כולה בדינו פרט לארמון הורדוס.

מה היא האמת על כניסת טיטוס להיכל?

שני תאורים שונים שנמסרו לסופרי "דברי הימים" הגנו מביאים להלן לפני קוראנו שני תאורים על התנהגותו של טיטוס בשעת שריפת בית-המקדש. שניהם הם פרי חקירה של סופרים מיתרים שבגו עדויות מאושרים רבים.

טיטוס היה מעוניין בסיום מהיר של המלחמה, ולכן שמח כשבאו אליו שליחי המפקדים היהודיים והסכים מיד לקיום השיחות.

הוא ידע שלא קל היה לכבוש את העיר העליונה, אשר כולה בדינו פרט לארמון הורדוס. טיטוס התייצב על גבעה ליד אר-יבנה, שם עמדו הורדוס ודיברו במישור עם אר-יבנה, שם חלב ועם נבחריו הצבא אשר עמדו על החומות.

אחד מסופרנו כותב: יש לזכור כי טיטוס חיל ומדינאי הא כאתה. החיל שבו עוררו להתריב את העיר כולה ואת המקום שבו גילו היהודים את התנגדותם העזה ביותר. — את בית המקדש. הוא ידע, שכל עוד עומד בית המקדש על תילו יתקוממו היהודים שוב ושוב כדי לשרוד ולהשיבו לתפארתו כבימים עברו. אולם המדינאי שבו מבין, שגם בעת הנצחון מן המלחמה הוא לעשות כמה ויתורים. כי ויתור כאלה עשויים לעורר את יראת הכבוד של המנוצחים ולאפשר להם ורת משטר רומי, אם כי קצת יותר גות.

בתחילה הוציא טיטוס צו שבשום פנים ואופן אין להרוס את בית המקדש. לאחר מכן, כאשר הגיעה הידיעה כי בית המקדש בוער באש, הוא חש אל מקום הדליקה וברניקי בעקבותיה. חיליו, שרוחם נסערת על ידי השלהבות, צרחו בקולי קר-לות, ואי אפשר היה לשמוע את הוראותיהם של המפקדים. טיטוס עצמו נתפס לאוירה ששררה סביב. הוא עצמו תפס לפיד בוער והטילו למקום שאליו סרם הגיעה האש. הוא פילס לו דרך אל הר-בית, בדקרו כל יהודי שנקרה לפניו, כך הגיע לפרגוד, לפני קר-

טיטוס — אימפראטור

אין לתאר את השמחה שהשתררה במחנה הרומיים אחרי שריפת בית המקדש בירושלים — נודע מפי יהודים שנשלו בשבי והצליחו לברוח אל העיר העליונה.

האויב מפעיל בליטראות

איל-ברזל רומי בפעולה

אחרי שורה של כשלונות עלה בידו הרומיים להפעיל כמה ממכונות המלחמה הגדולות שלהם ולקרר בכמה מקומות את חומות ביתרנו. בתמונה זו נראה איל-ברזל בפעולה. הוא מאוחז סוג שנספר ע"י אנשיו של יוחנן מגוש חלב.

האחדות אחרת לבוא...

עתון זה שב והזהיר כי מדגים ושנאה בקרבנו עלולים להוץ ליד אונתו למפלה שאין ממנה תקומה. וכך היה. הגבורה שנתגלתה באחרונה על ידי הכיתות השונות, אשר השתדלו לעלות במעשיהן האחת על רעותה, לא תוכל להשיג את המלחמה שהיתה נטושה ביניהן לפני כן.

רק לפני חרשים ימים בלבד גילו הקנאים והסקריים אשרות להגיע להסכם פעולה משותפת נגד האויב. והתחרות בין הקנאים לסקריים לא מתמול נתעוררה. כמה מקוראיו יזכרו אל נכון את הימים בהם שלט במדינה הנציב הרומי השני מליכס, לפני כעשרים שנה, כאשר התלה כת חרשה של "מורדים" לאומיים לנהל מאבק ביהודה ובגליל נגד שלטון רומי. "מורדים" אלה כונו "סקריים" או "סקריים" בגלל ה"סקיטה" הפניון הקצר, אשר היו נושאים מתחת למדיהם.

...והבגידה הקדימה לבוא

סופרנו שדחה עם אחד מחשובי ה"סקריים", ובתשובה לכמה וכמה שאלות, גולל הלוחם הותיק לחרות עמנו את השקפתו על גורמי המפלה.

הנה קטעים אחדים מדבריו: אומרים - וכלי טקס כבדק - שהאחרות בין הכוחות הלוחמים אחרת לבוא. אומרים, שאנחנו ה"סקי" ירקן אשכים בכך במידה רבה עקב היותנו מהירייה, חמי-מגו בלתי מרוסנים בשכירותים ולא מתחשבים בחיי אדם מישראל.

השבתנו היא: המצב גרם לכך שהיה צורך להלחם במלוא הלהט וכמעט ללא כל סיכויים! אל תחשבו שמלחמתנו האכזרית נבעה משאיפות חברתיות. לא ולא! התקפנו עשירים לא בגלל היותם עשירים, אלא מפני שהם רצו להכניע לרומיים. כי הם רצו לשמור על הקיים - על רכושם, על מחסניהם, על סחורותיהם הנשלחות באניות לכל פינות היבשה הדרומית, על חיי המותרות שלהם!

הקלה שוכת שאם כי האחרות אחרת לבוא הרי הבגידה הקדימה לבוא! מי זכר שכבר בימים הראשונים למלחמת חרותנו, בהתקרב צבא סוריה צפויים גאלוס לירדן שליט, היה הכרת לגרש באבנים ובמקלות את "דורשי השלום" לבתי המדרש, כיון שהם התרכזו בקרבת הערים והתכוננו לפתחם לאויב. לא במקרה נתינת המלה "מורד" שורה בפי ההמונים. מלחמתנו לא הייתה בשבילנו "מורד". לא מרדנו

דברי הימים

באב. ג'תת"ל ליצירה

עיני הבשר הקרוע רואות מה היה לנו, מה היה לאדמתנו, מה היה לבית חיינו.

אבל האסון בכל עמקו אינו מתמצה במה שהעיניים האדומות מרמזות ורואות. האסון הוא עמוק משכיל ומיתמות. מרעב ומשבי ומשרפה. ובקראינו "שמע ישראל" נרגש אולי באסון המותני שהוא - מה היה הקרע ב"אחד". אותה טפת דם אשר נטפה בתקופת טיטוס המנצח את הרבו בפרוכת היא אשר גילתה לנו את אשר ארץ באמת. הקרע באחד.

כי בית חורנו אשר בהר הבית, קדש קדשינו הוא אשר היה מקום חבורם של שמים וארץ, של רוח וחומר, של קדושה וחולין, של הנצח והרגע. אותם קרבות אשר היינו מעלים בו, אותו ריח האדמה אשר עלה ממעשרותינו ומתרונו מותנינו המה סמלו את כמיהתנו ומסירותנו לשמים, ואתה רוח אשר ירדה על נביאינו ועל חכמינו בלשכת הגזית, אותה קדושה אשר שרויה היתה בקודש הקדשים היתה דבקות השכינה בנו.

על כן בכתה גם השכינה בעלות הבית באש, כי אסון הוא כאילו אף לה. לשכינה, אשר בניה גלו מעל שולחנה.

נקרעה ארמת הקודש לגורים, נקרעה אומת קודש לנתחים ופוררים (לא יסאו עוד יהודי בבל ומצרים ורומא את נפשם ואת מאומם אל המקום האחד, המרוכז), אבל אסון האסונות הוא הקרע הזה אשר ב"אחד". באחדות שמים וארץ אשר מאז אברהם אבינו נשאנו אותה ואשר המחשנו אותה בבית הזה, בקדש הקדשים.

זה סודו של הדם אשר פרץ מהפרוכת שנטמאה. זה אשר היה לנו.

וה אשר יהיה לנו אם לא בגופנו וברוחנו נשאף שוב לאחות את הקרע.

תלויים בין שמים וארץ, רחוקים מאלהים, ואל מסתתר גבוה, גבוה שאין משכן לו על אדמה זו ובאדם זה. חורבן "האחד".

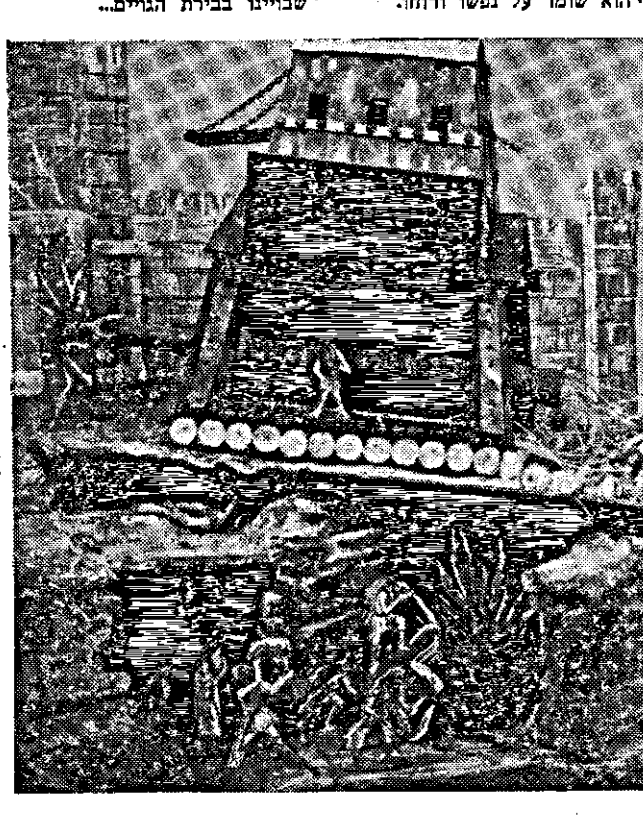
ארבעה שחזו בחורבן העיר

האמנם ציפית כי נענה בחיוב לקראתו שובנו? אין ספק, נואם טוב אתה ורבות ידעונו, אולם לא יוכלו לקבל מך את העצה היעוזה. מן התורה שאבת הוכחות, אך גם זהו מעשה השטן הבא להפיק את זממו. האלהים, אומר אתה, הוא לצד רומי ותואו זמננו. חילול קר רש זה לא יזכה לתשובתנו. תאלהים שלך, אלהי הכוח והגם, אמנם שם יתגורר, אבל אלהי הנצח, ישכון בירושלים או על עמנו בארץ גלג. אומר אתה כי על פי חוק הטבע נקעים החלשים לחזקים. אבל החזק קים ברות לא יכניע כפני אבירי הרור, חיות הסרף.

אחרי יוסף בן מתתיהו, מי עמד לידך באותו בוקר? ההיה זה טיטוס עצמו, בנו של קיסר רומי? הרינו מפרסמים שני מכתבים למערכת, ה"נושאים אופי של מאמר רים, מחמת חשיבות העניינים, אנו מביאים את המכתבים הללו כמעט ללא קיצורים.

כבוד ותהלה מצפים לך ברומי. ממושב גישא מעם תביס על מצעד שבוניו בבירת הגרים...

כאשר חזרת לאהלך מירי ערב עברו כדל העלות על דפי יומנך את מארעות היום שותת-הימים, היו חוזרים וקיימו היעדים אל משמר-החזק כדי להגן על מורשתנו מפני יד-דך. באותן שעות אולי שב ועלה בעיני רוחך חיון ירפת, והרהרת באלה אשר לאומותם אינה עולה בקנה אחד עם כניעה לרומי, ואולי זכרת כיצד גרדת בהם - בוגד!

בר באיר, כשעלה בידו ביזתה, במאמץ גדול ביזתה את איל-ברזל שלו אל החובה, הולך יוחנן מגוש חלב יחדה שן גיקבה שנחצבה על החלל המוללה הרומי ברבע בו עמדו הפעילים את מכונת ההופת - תחת גבוריו באש!

ברניקי - לא...

נים לכך שבבואו לקיסריה - ביום בו אחוז בו מכאובי מחלה נסתרת, כיום בו נפח את נפשו - התחנן המלך להכריז על קריעת יהודה ושש או שבע ממלכות נוספות מהקיסרות הרומית - תחת שלטונה העליון של ירושלים. אולי מאמין אגריפס בנו שאביו מת לפתע פתאום ממחלה נסתרת, אולם איש מלברו אינו מאמין בכך. סוד גלוי הוא שאגריפס הראשון הורעל על ידי הרומאים כי היה מסוכן מאד בשבילם. כמה מחכמיהם לא הסתירו כלל את דעתם - שאני ירסם מתימר להיות משיח ישראל. והנה בנו - עכבר נוצע, וכמה וכמה יחידות מצבא בנו - בחיל הרומיים הצר על ירושלים, וזכרים אנו את נאומו בתחילת המלחמה, כשישאו לשכנע את העם לבל יניף לוי בן איד (המשך בעמ' ד')

הבוגד משמין את הגיבור

חזקת י בן צור, מיוחד ל"דברי הימים" -

באחת הגיחות שנערכו על עמדות הרומיים בפולו לירייהם של לוחמי ישראל מיסמכים שונים, וביניהם דו"ח שאני של הבוגד יוסף בן מתתיהו על המפקד הנצב יוחנן מגוש חלב. יוחנן מגוש חלב היה המראש שונים שעמדו על טיבו של האיש אשר נתמנה כמציבא כוחותינו בגליל, האיש שטיטוס ואספסיאנוס קוראים לו עכשיו "יוסיפוס" וטופחים דרך חיבה על גבו.

שנאתו של הבוגד לגבור עמנו מבצבצת מכל שורה של הד"ח הנ"ל, ואלה דבריו: "איש מיומנות מעיר גוש חלב, הלא הוא יוחנן בן לוי, קם לי לשטן כבר בראשית פעילותו בגליל. הוא היה ערום ונוכל מכל אנשי הגליל, אשר קנו להם שם במעשי גבלה. לכתחילה היה יוחנן מגוש חלב איש עני, והמחסור בכסף מנע אותו מלבצע את מזימתו. הוא הצטיין בשקריו וידע לשים עליהם את הוותם האמת. התרמית נחשבה בעיניו למידה טובה ובה נהג גם בהליכו תיו עם ידיו. הוא ידע להעמיד פני אדם האוהב את חברותו, אולם למען בצעו היה מוכן לשפוך דם כמים...

לפנים היה שודד יחיד, אך-לם אחרי כן מצא לו חבר משיחיתים שנשמעו לו ללא היסור ספרים גדלים מעטים היו, אולם שנהיו כוח ניכר, כ-400 איש.

ולא רק מספרם חשוב, אלא נכונותם להלחם: עינו של יו-חנן בן לוי היהם פקחה לבל יבוא בקהלו איש אשר יתפס על נקלה בכף, הוא אסף אליו רק אנשים חזקים כגופם ואמי-צי רוח יודעי מלחמה, רובם מריגפש - פליטים מארץ הגורים והכפרים אשר בה".

כך מתאר יוספוס את יוחנן מגוש חלב לפני ירדיו והד"ח שיש, ראשי אויביו ושורפי מקדשו.

אבל הרומאים שמעו כבר לא פעם תאורים שונים לחל"ל-טיין מזה של יוספוס-יוסיפוס. הם שמעו ללא ספק, שיוחנן מגוש חלב ידוע בקרב עמנו לא רק כגבור עשוי ללא חת, אלא גם כאיש ישר ונקי-פניות.

קנה-המידה היחיד הקיים ב"ש-בילו הוא - טובת העם, וטובת העם פירושה - חרות העם. ודאי שבמלחמה לא להמנע לעתים ממשעים שלא ייעשו בימי שלום, בזמנים כתיקונם. (המשך בעמוד ג')

